

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

z 31. mája 2018*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Ochrana spotrebiteľov – Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách – Smernica 93/13/EHS – Článok 7 ods. 1 – Zmluvy o úvere vyjadrené v cudzej mene – Vnútroštátne právne predpisy stanovujúce osobitné procesné požiadavky na spochybnenie nekalej povahy – Zásada ekvivalencie – Charta základných práv Európskej únie – Článok 47 – Právo na účinnú súdnu ochranu“

Vo veci C-483/16,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Fővárosi Törvényszék (Súd hlavného mesta Budapešť, Maďarsko) z 29. augusta 2016 a doručený Súdnemu dvoru 6. septembra 2016, ktorý súvisí s konaním:

Zsolt Sziber

proti

ERSTE Bank Hungary Zrt.

za účasti:

Mónika Szeder,

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory M. Ilešič, sudcovia A. Rosas, C. Toader, A. Prechal (spravodajkyňa) a E. Jarašiūnas,

generálny advokát: N. Wahl,

tajomník: I. Illéssy, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 24. októbra 2017,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- ERSTE Bank Hungary Zrt, v zastúpení: T. Kende a P. Sonnevend, ügyvédek,
- maďarská vláda, v zastúpení: M. Z. Fehér, splnomocnený zástupca,
- Európska komisia, v zastúpení: A. Cleenewerck de Crayencour a A. Tokár, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: maďarčina.

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 16. januára 2018,
vydal tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 169 ZFEÚ, článkov 20, 21, 38 a 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“), článku 7 ods. 1 a 2 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, 1993, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288), v spojení s článkom 8 tejto smernice, ako aj odôvodnenia 47 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (Ú. v. EÚ L 133, 2008, s. 66).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu, ktorého účastníkmi sú pán Zsolt Sziber a spoločnosť ERSTE Bank Hungary Zrt. (ďalej len „ERSTE Bank“) vo veci návrhu na určenie nekalej povahy určitých podmienok vložených do zmluvy o úvere uzavretej na účely nadobudnutia nehnuteľnosti, v ktorej je suma úveru poskytnutá a splácaná v maďarských forintoch (HUF), ale ktorá bola zaznamenaná vo švajčiarskych frankoch (CHF) na základe výmenného kurzu platného v deň platby.

Právny rámec

Právo Únie

Smernica 87/102/EHS

- 3 Podľa článku 2 ods. 1 písm. a) smernice Rady z 22. decembra 1986 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré sa týkajú spotrebiteľského úveru (87/102/EHS) (Ú. v. ES L 42, 1987, s. 48; Mim. vyd. 15/001, s. 326), táto smernica neplatí pre úverové zmluvy alebo zmluvy prisľubujúce poskytnutie úveru určeného predovšetkým na získanie alebo udržanie majetkových práv k pozemku alebo k existujúcej či projektovanej budove.

Smernica 93/13

- 4 Dvadsiate štvrté odôvodnenie smernice 93/13 stanovuje:

„... súdy alebo správne orgány členských štátov musia mať k dispozícii primerané a účinné prostriedky na zabránenie ďalšieho uplatňovania nekalých podmienok v [spotrebiteľských – *neoficiálny preklad*] zmluvách“.

- 5 Článok 6 ods. 1 smernice 93/13 stanovuje:

„Členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok.“

6 Podľa článku 7 ods. 1 tejto smernice:

„Členské štáty zabezpečia, aby v záujme spotrebiteľov a subjektov hospodárskej súťaže existovali primerané a účinné prostriedky, ktoré by zabránili súvislému uplatňovaniu nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov.“

Smernica 2008/48

7 Článok 2 ods. 2 písm. a) smernice 2008/48 stanovuje:

„Táto smernica sa nevzťahuje na:

- a) zmluvy o úvere, ktoré sú zabezpečené buď hypotékou, alebo iným porovnateľným zabezpečením, ktoré sa v členskom štáte bežne používa na nehnuteľný majetok, alebo sú zabezpečené právom týkajúcim sa nehnuteľného majetku.“

Maďarské právo

Starý Občiansky zákonník

- 8 § 239/A ods. 1 A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (zákon č. IV z roku 1959 o Občianskom zákonníku), ktorý bol účinný do 14. marca 2014 (ďalej len „starý Občiansky zákonník“) stanovoval:

„Zmluvné strany môžu podať návrh na určenie neplatnosti zmluvy alebo niektorej zo zmluvných podmienok (čiastočná neplatnosť) bez toho, aby museli navrhnúť aj uplatnenie dôsledkov neplatnosti.“

Občiansky zákonník

- 9 Podľa § 6:108 A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (zákon č. V z roku 2013 o Občianskom zákonníku), ktorý je účinný od 15. marca 2014 (ďalej len „Občiansky zákonník“), sa uvádza:

„1. Na neplatnej zmluve nemôže byť založené žiadne právo ani uplatnený nárok na zmluvné plnenie. Súd na návrh zmluvnej strany určí právne dôsledky neplatnosti, a to s ohľadom na premlčanie a vydržanie.

2. Zmluvné strany môžu podať na súd návrh na určenie neplatnosti zmluvy bez toho, aby museli navrhnúť aj uplatnenie právnych dôsledkov neplatnosti.

3. Súdný orgán môže rozhodnúť o dôsledkoch neplatnosti tak, že sa odchyľi od návrhu zmluvnej strany, avšak nesmie uplatniť riešenie, proti ktorému namietnu všetky strany.“

Zákon DH 1

- 10 Podľa § 1 ods. 1 Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény [zákon č. XXXVIII z roku 2014 upravujúci špecifické záležitosti týkajúce sa rozhodnutia Kúria (Najvyšší súd, Maďarsko)] o harmonizácii judikatúry o zmluvách o pôžičke uzavretých medzi úverovými inštitúciami a spotrebiteľmi; ďalej len „zákon DH 1“] sa stanovuje:

„Tento zákon sa uplatní na zmluvy o spotrebiteľskom úvere uzavreté v období od 1. mája 2004 do dátumu nadobudnutia účinnosti tohto zákona. Pri aplikácii tohto zákona by mal inštitút ‚zmluvy o spotrebiteľskom úvere‘ zahŕňať všetky zmluvy o úvere a zmluvy o pôžičke založené na cudzej mene (naviazané na cudziu menu alebo vyjadrené v cudzej mene a splácané v HUF) alebo založené na HUF, alebo akúkoľvek zmluvu o finančnom lízingu uzavretú medzi finančnou inštitúciou a spotrebiteľom, ak obsahuje štandardné zmluvné podmienky alebo akúkoľvek zmluvnú podmienku, ktorá nebola individuálne dojednaná, obsahujúcu klauzulu upravenú v § 3 ods. 1 alebo § 4 ods. 1.“

- 11 § 3 ods. 1 a 2 zákona DH 1 stanovuje:

„1. V zmluve o spotrebiteľskom úvere je neplatná taká podmienka – pokiaľ nejde o individuálne dohodnutú zmluvnú podmienku – na základe ktorej finančná inštitúcia rozhodne, že pri poskytnutí finančných prostriedkov na kúpu tovaru, ktorý je predmetom úveru alebo lízingu, sa uplatní nákupný výmenný kurz, zatiaľ čo pri splácaní úveru sa uplatní predajný výmenný kurz, alebo akýkoľvek iný výmenný kurz iného typu, než je výmenný kurz stanovený pri poskytnutí finančných prostriedkov.

2. Neplatná zmluvná podmienka, ktorá je uvedená v odseku 1, sa nahradí – bez toho, aby bol dotknutý odsek 3 – ustanovením, podľa ktorého sa uplatní oficiálny výmenný kurz, ktorý stanovila Národná banka Maďarska pre príslušnú cudziu menu, a to tak pri poskytnutí finančných prostriedkov, ako aj pri splácaní (vrátane splácania splátok a všetkých nákladov, poplatkov a provízií stanovených v cudzej mene).“

- 12 § 4 uvedeného zákona stanovuje:

„1. V úverovej zmluve uzavretej so spotrebiteľmi, ktorá obsahuje právo jednostranne zmeniť zmluvu, sa jej podmienky – s výnimkou podmienok, ktoré neboli individuálne dojednané – ktoré umožňujú jednostranné zvýšenie úrokovej sadzby alebo jednostranné zvýšenie nákladov a provízií, považujú za nekalé...

2. Zmluvné podmienky uvedené v odseku 1 sú neplatné, ak úverová inštitúcia... nezačala občianskoprávne sporové konanie, alebo ak súdny orgán žalobu zamietol alebo prerušil konanie vo veci, s výnimkou prípadu, keď by v prípade príslušných zmluvných podmienok bolo možné začať konanie..., toto konanie však nebolo začaté, alebo ak začaté bolo, súdny orgán nerozhodol, že by táto zmluvná podmienka bola neplatná podľa odseku 2a.

2a. Zmluvná podmienka uvedená v odseku 1 je neplatná, ak súdny orgán rozhodol o jej neplatnosti podľa osobitného zákona o vyúčtovaní v konaní, ktoré vo verejnom záujme začal orgán dohľadu.

3. V prípadoch uvedených v odsekoch 2 a 2a je úverová inštitúcia povinná vykonať vyúčtovanie so zákazníkom v súlade s ustanoveniami osobitného zákona.“

Zákon DH 2

- 13 § 37 ods. 1 až 3 Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény [zákon č. XL z roku 2014 upravujúci ustanovenia, ktorými sa riadi vyúčtovanie uvedené v zákone č. XXXVIII z roku 2014 upravujúcom špecifické záležitosti týkajúce sa rozhodnutia súdu Kúria (Najvyšší súd) o harmonizácii judikatúry o zmluvách o pôžičke uzavretých medzi úverovými inštitúciami a spotrebiteľmi, a týkajúci sa viacerých ďalších ustanovení; ďalej len „zákon DH 2“], stanovuje:

„1. Vo vzťahu k zmluvám, ktoré sú predmetom tohto zákona, zmluvné strany môžu podať súdnemu orgánu návrh na určenie neplatnosti zmluvy alebo určitých zmluvných podmienok (ďalej len „čiasťová neplatnosť“) – bez ohľadu na dôvody takejto neplatnosti – iba ak súčasne požiadajú o vyvodenie právnych dôsledkov neplatnosti, konkrétne o určenie platnosti alebo účinnosti zmluvy do momentu vydania rozsudku. Za nedodržanie tejto požiadavky – a po tom, ako nedošlo k využitiu poskytnutej príležitosti na odstránenie väd – je návrh neprípustný a vo veci samotnej sa nesmie konať. Ak zmluvné strany podajú návrh na vyvodenie právnych dôsledkov úplnej alebo čiastočnej neplatnosti, sú tiež povinné uviesť právny dôsledok, ktorý by mal súdny orgán uplatniť. Vo vzťahu k uplatneniu právnych dôsledkov sú zmluvné strany povinné predložiť výslovný, kvantitatívne vymedzený nárok, ktorého súčasťou je tiež vyúčtovanie medzi nimi.

2. Pri zohľadnení ustanovení odseku 1 vo vzťahu k zmluvám, ktorých sa tento zákon týka, žaloba musí byť vyhlásená za neprípustnú bez predvolania strán sporu alebo sa musí prerušiť skúmanie veci v prebiehajúcom konaní o vyhlásenie úplnej alebo čiastočnej neplatnosti zmluvy podľa § 239/A ods. 1 starého Občianskeho zákonníka alebo § 6:108 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pri splnení podmienok ustanovených týmto zákonom. Žaloba nesmie byť vyhlásená za neprípustnú bez predvolania strán sporu a konanie vo veci nesmie byť prerušené, ak sa príslušná zmluvná strana v tom istom konaní okrem vyhlásenia úplnej alebo čiastočnej neplatnosti zmluvy dožaduje aj inej formy rozhodnutia; v takom prípade sa nárok na vyhlásenie neplatnosti považuje za neplatný. Rovnaký postup sa vykoná v konaní, ktoré bolo obnovené po skončení prerušenia.

3. Ak v prebiehajúcom konaní nie je možné vyhlásiť žalobu za neprípustnú bez predvolania strán sporu, skúmanie veci sa musí prerušiť, ak príslušná zmluvná strana vo svojej žalobe (alebo prípadne vo svojom vzájomnom návrhu) do 30 dní odo dňa doručenia výzvy súdu na opravu nedostatkov nenavrhuje, aby súd vyvodil právny dôsledok úplnej alebo čiastočnej neplatnosti zmluvy a okrem toho neuvedie, aký právny dôsledok navrhuje uplatniť. Konanie vo veci nesmie byť prerušené, ak sa príslušná strana sporu v tom istom konaní okrem vyhlásenia úplnej alebo čiastočnej neplatnosti zmluvy dožaduje aj inej formy rozhodnutia; v takom prípade sa nárok na vyhlásenie neplatnosti považuje za neplatný.“

- 14 § 37/A ods. 1 zákona DH 2 stanovuje:

„Pri vyvodzovaní právnych dôsledkov neplatnosti súdny orgán na základe údajov z preskúmaného vyúčtovania uvedeného v § 38 ods. 6 stanoví platobnú povinnosť strán, pričom uplatní pravidlá vyúčtovania stanovené týmto zákonom.“

- 15 § 38 ods. 6 uvedeného zákona stanovuje:

„Vyúčtovanie sa považuje za preskúmané vyúčtovanie, keď

- a) spotrebiteľ v lehote stanovenej týmto zákonom nepodal na finančnú inštitúciu sťažnosť s cieľom spochybniť vyúčtovanie alebo nepodal sťažnosť s tým, že finančná inštitúcia nevykonala v jeho prípade vyúčtovanie;

- b) spotrebiteľ v lehote stanovenej týmto zákonom nepodal na orgány pre finančné rozhodcovské konania návrh na začatie konania;
- c) spotrebiteľ alebo finančná inštitúcia nepodali v lehote stanovenej týmto zákonom návrh na začatie nespornového konania uvedeného v § 23 ods. 1 alebo spornového konania uvedeného v § 23 ods. 2 tohto zákona;
- d) rozhodnutie, ktoré ukončilo nespornové konanie uvedené v § 23 ods. 1 alebo spornové konanie uvedené v § 23 ods. 2, návrh na začatie ktorého podal spotrebiteľ alebo finančná inštitúcia, nadobudlo právoplatnosť.“

Zákon DH 3

- 16 Podľa § 3 ods. 1 az egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2014. évi LXXVII. törvény (zákon č. LXXVII z roku 2014 upravujúci rôzne záležitosti týkajúce sa zmeny cudzej meny, v ktorej sú vyjadrené úverové zmluvy uzavreté so spotrebiteľmi, a ustanovenia týkajúce sa úroku; ďalej len „zákon DH 3“) sa stanovuje:

„Úverové zmluvy uzavreté so spotrebiteľmi sa menia zo zákona v súlade s jeho ustanoveniami.“

- 17 § 10 zákona DH 3 stanovuje:

„Úverová inštitúcia – veriteľ je v súvislosti so zmluvami o spotrebiteľskom hypotekárnom úvere v cudzej mene alebo založenými na cudzej mene, povinná v lehote stanovenej na splnenie povinnosti vykonať vyúčtovanie podľa [zákona DH 2] zabezpečiť, aby bol na úver vo forintoch zmenený dlh vyplývajúci zo zmluvy o spotrebiteľskom hypotekárnom úvere v cudzej mene alebo zo zmluvy o spotrebiteľskom hypotekárnom úvere založenej na cudzej mene alebo celkový dlh vyplývajúci z takej zmluvy – vrátane úrokov, poplatkov, provízií a nákladov účtovaných v cudzej mene – pričom oba sa určia na základe vyúčtovania vykonaného v súlade so [zákonom DH 2]. Na účely tejto zmeny sa uplatní z nižšie uvedených výmenných kurzov:

- a) priemer oficiálnych výmenných kurzov danej meny stanovených Národnou bankou Maďarska v období od 16. júna 2014 do 7. novembra 2014, alebo
- b) oficiálny výmenný kurz danej meny stanovený Národnou bankou Maďarska 7. novembra 2014.

ten, ktorý je k rozhodujúcemu dátumu pre spotrebiteľa výhodnejší (ďalej len ‚prepočet na HUF‘).“

- 18 § 15/A uvedeného zákona stanovuje:

„1. V prebiehajúcich konaniach, začatých na základe návrhu na určenie neplatnosti (alebo čiastočnej neplatnosti) úverových zmlúv uzavretých so spotrebiteľmi alebo návrhu na vyvodenie právnych dôsledkov neplatnosti, sa na sumu dlhu spotrebiteľa vzniknutého na základe zmluvy o úvere v cudzej mene alebo založenej na cudzej mene, ktorú uzatvoril v postavení spotrebiteľa, určenú na základe vyúčtovania vykonaného podľa zákona [DH 2], uplatnia pravidlá prepočítania na HUF stanovené týmto zákonom.

2. Výška splátok uhradených spotrebiteľom do dátumu vydania rozhodnutia sa odpočíta od dlhu spotrebiteľa určeného v HUF k referenčnému dátumu pre vyúčtovanie.

3. Ak sa zmluva o spotrebiteľskom úvere vyhlási za platnú, zmluvné práva a povinnosti zmluvných strán určené na základe vyúčtovania vykonaného podľa zákona [DH 2] sa musia stanoviť v súlade s ustanoveniami tohto zákona.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 19 Dňa 7. mája 2008 pán Sziber v postavení dlžníka a pani Mónika Szederová v postavení spoludlžníčky uzavreli s ERSTE Bank zmluvu o úvere na účely nadobudnutia nehnuteľnosti, ktorá bola vyjadrená v CHF a úver bol poskytnutý, ako aj splatný v HUF. Predmetná zmluva o úvere bola zaznamenaná v CHF na základe denného výmenného kurzu a bola k nej pripojená zmluva o hypotekárnom záložnom práve. Táto zmluva o úvere obsahuje podmienky stanovujúce jednak rozdiel medzi výmenným kurzom, ktorý sa uplatní pri poskytnutí úveru a výmenným kurzom, ktorý sa uplatní pri jeho splatení, teda medzi kurzom pre predaj uplatňovaný ERSTE Bank a kurzom pre nákup uplatňovaný touto bankou (ďalej len „rozdiel výmenných kurzov“) a jednak podmienky, ktoré stanovujú možnosť ERSTE Bank jednostranne zmeniť zmluvu, ktorá jej umožňuje zvýšiť úroky, poplatky a náklady (ďalej len „možnosť jednostrannej zmeny“).
- 20 Pán Sziber vo svojej žalobe žiadal, aby vnútroštátny súd určil neplatnosť predmetnej zmluvy o úvere z dôvodu, že po prvé záväzok zo zmluvy nemožno plniť, pretože zmluva neuvádzala výšky jednotlivých splátok, ani príslušné výšky istiny a úrokov, a pretože suma v cudzej mene nemôže byť zaplatená na kreditný účet v HUF; po druhé výmenný kurz platný pre zmenu cudzej meny nebol v zmluve jasne stanovený a po tretie ERSTE Bank nevykonala zodpovedné úverové posúdenie týkajúce sa preskúmania bonity dlžníka, zohľadňujúc okrem iného kurzové riziko. Okrem toho spotrebiteľ nemohol posúdiť rozsah kurzového rizika z dôvodu nejasných a nezrozumiteľných informácií, ktoré mu boli poskytnuté.
- 21 Subsidiárne pán Sziber žiadal, aby Fővárosi Törvényszék (Súd hlavného mesta Budapešť, Maďarsko) určil neplatnosť niektorých zmluvných podmienok. Pán Sziber po prvé zastával názor, že podmienka uvedená v bode VII.2. predmetnej zmluvy o úvere je nekalá, pretože spotrebiteľ, ktorému neboli poskytnuté jasné a zrozumiteľné informácie, si nebol schopný uvedomiť rozsah kurzového rizika. Po druhé podmienka uvedená v bode VIII.13 tejto zmluvy je nekalá, pretože umožňovala, aby sa oficiálne informácie od banky stali súčasťou uvedenej zmluvy a ERSTE Bank bolo teda poskytnuté právo doplniť zmluvu, čím došlo k vzniku zmluvnej nerovnováhy medzi zmluvnými stranami. Po tretie bod II.1 predmetnej zmluvy o úvere týkajúci sa výpočtu splátok podľa oficiálnych informácií banky, bod III.2 tejto zmluvy týkajúci sa úrokovej sadzby a miery kolísania úrokovej sadzby a bod III.3 uvedenej zmluvy stanovujúci právo zvýšiť úroky majú povahu nekalých podmienok.
- 22 Vnútroštátny súd oznámil pánovi Sziberovi, že musí upraviť svoju žalobu, najmä ju musí zosúladiť s § 37 zákona DH 2, pričom musí jednak spresniť právne dôsledky, ktoré chce prostredníctvom prípadného určenia neplatnosti predmetnej zmluvy o úvere dosiahnuť, a jednak doplniť vyúčtovanie uvedené v § 38 ods. 6 zákona DH 2, aby mohli byť spresnené sumy, o ktorých sa domnieva, že ich zaplatil v dôsledku iných prípadne nekalých podmienok, ako sú podmienky, ktoré už boli zohľadnené v rámci uvedeného vyúčtovania, konkrétne podmienky uvedené v § 3 a § 4 zákona DH 1.
- 23 Aj keď vnútroštátny súd uvádza, že pán Sziber niekoľkokrát zmenil svoju žalobu, nepredložil podanie, ktorým by menil svoje žalobné návrhy, hoci ho k tomu tento súd vyzval. Uvedený súd uvádza, že preto v zásade bolo potrebné ukončiť konanie bez preskúmania veci samej.
- 24 V odpovedi na otázku položenú Súdnemu dvoru však vnútroštátny súd uviedol, že konanie v tejto veci stále prebieha.

- 25 Vnútroštátny súd si kladie otázku, či právo Únie nebráni ustanoveniam zákonov DH 1 a DH 2, podľa ktorých sa jednak dve podmienky uvedené vo väčšine zmlúv vyjadrených v cudzej mene, a to podmienky týkajúce sa rozdielu výmenných kurzov a možnosti jednostrannej zmeny, považujú za nekalé a finančná inštitúcia je povinná vypracovať vyúčtovanie týkajúce sa týchto podmienok, a jednak je spotrebiteľ povinný spresniť právny dôsledok, ktorý chce prostredníctvom prípadného určenia čiastočnej alebo úplnej neplatnosti dotknutej zmluvy o úvere dosiahnuť a vyčíslieť tieto nároky, pokiaľ ide o iné prípadne nekalé podmienky, než sú tieto dve podmienky, kým príjemcovia, ktorí uzavreli zmluvy o úvere, ktoré nie sú vyjadrené v cudzej mene, nie sú povinní takéto údaje spresniť ani vyčíslieť.
- 26 Okrem toho vnútroštátny súd uvádza, že títo poslední uvedení príjemcovia úveru sa môžu domáhať uplatnenia právneho dôsledku neplatnosti, ktorý je často výhodnejší a spočíva v obnovení stavu existujúceho pred uzavretím dotknutej zmluvy o úvere, kým ustanovenie § 37 zákona DH 2 vylučuje toto konanie pre zmluvy o úvere, ktoré patria do pôsobnosti tohto zákona.
- 27 Za týchto podmienok Fővárosi Törvényszék (Súd hlavného mesta Budapešť) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

„1. Majú sa nasledujúce ustanovenia práva Únie, konkrétne článok [169] ods. 1 a 2 [ZFEÚ] v spojení s odsekom 3 tohto istého ustanovenia, článok 38 [Charty], článok 7 ods. 1 a 2 [smernice 93/13] v spojení s článkom 8 tejto istej smernice, ako aj odôvodnenie 47 [smernice 2008/48]

vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave (a jej uplatňovaniu), ktorá stanovuje dodatočné požiadavky

v neprospech strany sporu (žalobcu alebo žalovaného), ktorá v období od 1. mája 2004 do 26. júla 2014 uzavrela v postavení spotrebiteľa zmluvu o úvere obsahujúcu neprijateľnú zmluvnú podmienku, ktorá upravuje [možnosť jednostrannej zmeny] alebo neprijateľnú zmluvnú podmienku týkajúcu sa [rozdielu výmenných kurzov],

pretože podľa týchto dodatočných požiadaviek možno pred súdmi uplatňovať nároky vyplývajúce z neplatnosti uvedených zmlúv uzavretých so spotrebiteľmi, a najmä súd môže konať vo veci samej len vtedy, ak bolo predložené podanie v občianskom konaní [najmä žaloba, zmena žaloby alebo námietka neplatnosti uplatňovaná žalovaným (proti odsúdeniu spotrebiteľa) alebo zmena tejto námietky, vzájomný návrh podaný žalovaným alebo zmena tohto vzájomného návrhu] s povinným obsahom,

kým iná strana sporu, ktorá neuzavrela zmluvu o úvere v postavení spotrebiteľa alebo ktorá v postavení spotrebiteľa uzavrela v tomto období zmluvu o úvere iného ako vyššie uvedeného typu, nemusí podanie s takto určeným obsahom predložiť?

2. Bez ohľadu na to, či bude odpoveď Súdného dvora na prvú položenú otázku, ktorá je formulovaná všeobecnejšie ako [táto] otázka, kladná alebo záporná, majú sa ustanovenia práva Únie vymenované [v prvej otázke] vykladať v tom zmysle, že bránia uplatňovaniu [nasledujúcich] kogentných dodatočných požiadaviek [a) až c)] voči strane sporu, ktorá v postavení spotrebiteľa uzavrela zmluvu o úvere v zmysle [prvej otázky]:

- a) v sporovom súdnom konaní je žaloba, [zmena žaloby alebo námietka neplatnosti uplatňovaná žalovaným (proti odsúdeniu spotrebiteľa) alebo zmena tejto námietky, vzájomný návrh podaný žalovaným alebo zmena tohto vzájomného návrhu], ktorý musí predložiť strana sporu, (či už žalobca alebo žalovaný), ktorá v postavení spotrebiteľa uzavrela zmluvu o úvere v zmysle [prvej otázky], prípustná – to znamená, že je možné ju prejednať vo veci samej – len vtedy, ak v tomto podaní

nenavrhuje len to, aby súd vyhlásil zmluvu o úvere uzavretú so spotrebiteľom v zmysle [prvej otázky] za úplne alebo čiastočne neplatnú, ale tiež, aby uplatnil právne dôsledky spojené s úplnou neplatnosťou,

kým iná strana sporu, ktorá neuzavrela zmluvu o úvere v postavení spotrebiteľa, alebo ktorá v postavení spotrebiteľa uzavrela v tomto období zmluvu o úvere iného ako vyššie uvedeného typu, nemusí podanie s takto určeným obsahom predložiť?

- b) v sporovom súdnom konaní je žaloba, [zmena žaloby alebo námietka neplatnosti uplatňovaná žalovaným (proti odsúdeniu spotrebiteľa) alebo zmena tejto námietky, vzájomný návrh podaný žalovaným alebo zmena tohto vzájomného návrhu], ktorý musí predložiť strana sporu, či už žalobca alebo žalovaný, ktorá v postavení spotrebiteľa uzavrela zmluvu o úvere v zmysle [prvej otázky], prípustná – to znamená, že je možné ju prejednať vo veci samej – len vtedy, ak

popri vyhlásení súdu o úplnej neplatnosti zmluvy uzavretej so spotrebiteľom v zmysle [prvej otázky] nie je v takomto podaní medzi právnymi dôsledkami spojenými s úplnou neplatnosťou navrhované, aby súd obnovil stav existujúci pred uzavretím zmluvy,

kým iná strana sporu, ktorá neuzavrela zmluvu o úvere v postavení spotrebiteľa, alebo ktorá v postavení spotrebiteľa uzavrela v tomto období zmluvu o úvere iného ako vyššie uvedeného typu, nemusí podanie s takto určeným obsahom predložiť?

- c) v sporovom súdnom konaní je žaloba, [zmena žaloby alebo námietka neplatnosti uplatňovaná žalovaným (proti odsúdeniu spotrebiteľa) alebo zmena tejto námietky, vzájomný návrh podaný žalovaným alebo zmena tohto vzájomného návrhu], ktorý musí predložiť strana sporu, (či už žalobca alebo žalovaný), ktorá v postavení spotrebiteľa uzavrela zmluvu o úvere v zmysle [prvej otázky], prípustná – to znamená, že je možné ju prejednať vo veci samej – len vtedy, ak takéto podanie,

obsahuje za obdobie od začiatku zmluvného vzťahu do podania žaloby vyúčtovanie, ktoré je (v podobe upravenej vnútroštátnym právom) z matematického hľadiska mimoriadne zložitá a ktoré musí byť vyhotovené aj s prihliadnutím na predpisy upravujúce prepočet na HUF

a musí obsahovať podrobný priebeh splácania rozčlenený tak, aby sa dala uskutočniť aritmetická kontrola, a v ktorom sú uvedené splátky, ktorých splatnosť už nastala a ktoré je potrebné uhradiť podľa zmluvy; splátky už uhradené žalobcom; splátky, ktorých splatnosť už nastala a ktoré treba uhradiť, vypočítané bez prihliadnutia na neplatné zmluvné ustanovenie, ako aj výška sumy rozdielu medzi nimi, v podobe celkového súčtu sumy vo výške dlhu, prípadne preplatku, ktorý má voči úverovej inštitúcii strana sporu, ktorá v postavení spotrebiteľa uzavrela zmluvu o úvere v zmysle [prvej otázky],

kým iná strana sporu, ktorá neuzavrela zmluvu o úvere v postavení spotrebiteľa, alebo ktorá v postavení spotrebiteľa uzavrela v tomto období zmluvu o úvere iného ako vyššie uvedeného typu, nemusí podanie s takto určeným obsahom predložiť?

3. Majú sa ustanovenia práva Únie... vymenované v [prvej otázke] vykladať v tom zmysle, že porušenie takýchto noriem stanovením dodatočných požiadaviek uvedených [v rámci prvej a druhej otázky]

znamená zároveň porušenie článkov 20, 21 a 47 Charty,

pričom treba tiež zohľadniť..., že súdy členských štátov majú povinnosť uplatňovať právo Únie v oblasti ochrany spotrebiteľa aj na skutkové okolnosti, ktoré nemajú cezhraničný charakter, teda ktoré sú čisto vnútroštátne, ako je stanovené v [bode 23 rozsudku Súdneho dvora z 5. decembra 2000, Guimont (C-448/98, EU:C:2000:663)], a v [bode 28 rozsudku z 10. mája 2012, Duomo Gpa a i. (C-357/10 až C-359/10, EU:C:2012:283)], ako aj v [bode 39 uznesenia z 3. júla 2014, Tudoran

(C-92/14, EU:C:2014:2051)], alebo je potrebné vzhľadom na to, že zmluvami o úvere uvedenými v [prvej otázke] sú „zmluvy o úvere založené na cudzej mene“, domnievať sa, že z dôvodu tejto samotnej okolnosti ide o vec s cezhraničným prvkom?“

O prejudiciálnych otázkach

Úvodné úvahy

- 28 V prvom rade treba uviesť, že na prejednávaniu veci nemožno uplatniť ani smernicu 2008/48, na ktorú odkazuje vnútroštátny súd vo svojich otázkach, ani smernicu 87/102, ktorá predchádzala prvej uvedenej smernici a ktorá je podľa dostupných informácií obsiahnutých v spise vzhľadom na okolnosti prejednávanej veci relevantná *ratione temporis*. V tejto súvislosti treba na jednej strane uviesť, že článok 2 ods. 2 písm. a) prvej smernice stanovuje, že táto smernica sa nevzťahuje na zmluvy o úvere, ktoré sú zabezpečené buď hypotékou, alebo iným porovnateľným zabezpečením, ktoré sa v členskom štáte bežne používa na nehnuteľný majetok, alebo sú zabezpečené právom týkajúcim sa nehnuteľného majetku, a na druhej strane, že článok 2 ods. 1 písm. a) druhej smernice stanovuje, že táto smernica neplatí pre úverové zmluvy určené predovšetkým na získanie alebo udržanie majetkových práv k pozemku alebo k existujúcej či projektovanej budove. Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu jasne vyplýva, že zmluva, ktorá je predmetom sporu vo veci samej, je zabezpečená hypotékou a bola uzavretá na účely nadobudnutia nehnuteľnosti.
- 29 Smernica 93/13 sa naopak týka nekalých podmienok v spotrebiteľských zmluvách. Vzhľadom na predmet sporu vo veci samej treba teda poskytnúť výklad tejto smernice z hľadiska relevantných ustanovení Charty, najmä jej článku 47, ktorý zakotvuje právo na účinnú súdnu ochranu.

O prvej a druhej prejudiciálnej otázke

- 30 Svojou prvou a druhou otázkou, ktoré treba skúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 7 smernice 93/13 vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje osobitné procesné požiadavky, o aké ide vo veci samej, pre žaloby podané spotrebiteľmi, ktorí uzavreli zmluvy o úvere vyjadrené v cudzej mene obsahujúce podmienku týkajúcu sa rozdielu výmenných kurzov a/alebo podmienku týkajúcu sa možnosti jednostrannej zmeny.
- 31 V prvom rade treba pripomenúť, že podľa článku 6 ods. 1 smernice 93/13 členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok.
- 32 Pokiaľ ide o dôsledky, ktoré treba vyvodiť z konštatovania nekalej povahy ustanovenia zmluvy uzavretej medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom, vnútroštátne súdy sú povinné iba neuplatniť nekalú zmluvnú podmienku, aby nebola pre spotrebiteľa záväzná (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. januára 2015, Unicaja Banco a Caixabank, C-482/13, C-484/13, C-485/13 a C-487/13, EU:C:2015:21, bod 28, ako aj citovanú judikatúru). Cieľom sledovaným normotvorcom Únie v rámci smernice 93/13 je nastoliť rovnováhu zmluvných strán, pričom sa má v zásade zachovať platnosť zmluvy ako celku, a nie vyhlásiť za neplatné všetky zmluvy, ktoré obsahujú nekalé podmienky (pozri v tomto zmysle rozsudok z 15. marca 2012, Pereničová a Perenič, C-453/10, EU:C:2012:144, bod 31).
- 33 Okrem toho z článku 7 ods. 1 smernice 93/13 v spojení s jej dvadsiatym štvrtým odôvodnením vyplýva, že členské štáty majú povinnosť zabezpečiť, aby súdy a správne orgány disponovali primeranými a účinnými prostriedkami, ktoré by zabránili súvislému uplatňovaniu nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov. V tejto súvislosti Súdny dvor

pripomenul povahu a význam verejného záujmu, na ktorom spočíva ochrana spotrebiteľov, ktorí sa voči predajcom alebo dodávateľom nachádzajú v nevýhodnejšom postavení (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo a i., C-154/15, C-307/15 a C-308/15, EU:C:2016:980, bod 56, ako aj citovanú judikaturu).

- 34 V tejto súvislosti Súdny dvor okrem iného spresnil, že hoci členským štátom prislúcha, aby prostredníctvom svojho vnútroštátneho práva definovali metódy, v rámci ktorých je preukázané určenie nekalej povahy podmienky obsiahnutej v zmluve, a či konkrétne právne účinky tohto určenia sú materiálnej povahy, nič to nemení na skutočnosti, že toto určenie musí umožniť navrátenie právnej a skutkovej situácie, v ktorej by sa spotrebiteľ nachádzal, ak by táto nekalá podmienka neexistovala, najmä na základe práva vrátenia výhod, ktoré predajca alebo dodávateľ neoprávnene prijal na základe uvedenej nekalej podmienky na ujmu spotrebiteľa (rozsudok z 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo a i., C-154/15, C-307/15 a C-308/15, EU:C:2016:980, bod 66).
- 35 Aj keď teda Súdny dvor už z viacerých hľadísk a vzhľadom na požiadavky článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice 93/13 vymedzil spôsob, akým má vnútroštátny súd zabezpečiť ochranu práv, ktoré spotrebiteľom vyplývajú z tejto smernice, nič to nemení na skutočnosti, že právo Únie v zásade neharmonizuje konania uplatniteľné na skúmanie údajne nekalej povahy zmluvnej podmienky a že tieto konania teda patria do vnútroštátneho právneho poriadku členských štátov, avšak pod podmienkou, že nesmú byť menej priaznivé než pravidlá, ktoré upravujú obdobné situácie podliehajúce vnútroštátnemu právu (zásada ekvivalencie) a že stanovujú účinnú súdnu ochranu, ako vyplýva z článku 47 Charty (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. apríla 2016, Sales Sinués a Drame Ba, C-381/14 a C-385/14, EU:C:2016:252, bod 32, ako aj citovanú judikaturu).
- 36 Práve vzhľadom na tieto zásady je potrebné skúmať otázky položené vnútroštátnym súdom.
- 37 Pokiaľ ide v prvom rade o skúmanie dodržania zásady ekvivalencie, treba uviesť, že v prejednávanej veci sa uplatňujú osobitné normy na skupinu spotrebiteľov, ktorí uzavreli s finančnou inštitúciou počas vymedzeného obdobia zmluvu o úvere vyjadrenú v cudzej mene, ktorá obsahuje podmienky uvedené v § 3 ods. 1 a/alebo v § 4 ods. 1 zákona DH 1, pričom prvú z týchto podmienok treba považovať podľa týchto ustanovení za nekalú a neplatnú, kým druhá podmienka je údajne nekalá.
- 38 Podľa § 37 ods. 1 zákona DH 2 môžu byť návrhy, ktoré má spotrebiteľ v rámci sporového súdneho konania predložiť proti zmluve obsahujúcej dve podmienky uvedené v § 3 ods. 1 a § 4 ods. 1 zákona DH 1, preskúmané a prijaté vo veci samej, ak po prvé príjemca úveru navrhuje zároveň uplatniť právny dôsledok neplatnosti, po druhé nenavrhuje, aby sa uplatňoval ako jeden z právnych dôsledkov úplnej neplatnosti právny dôsledok, ktorý spočíva v obnovení situácie, ktorá existovala pred uzatvorením dotknutej zmluvy, a po tretie príjemca úveru predloží vyčíslenie, ktoré obsahuje sumy, ktoré boli neoprávnene požadované.
- 39 Podľa vnútroštátneho súdu sa tieto tri podmienky neuplatňujú na žaloby týkajúce sa zmlúv o spotrebiteľskom úvere, ktoré neobsahujú podmienku týkajúcu sa rozdielu výmenných kurzov alebo možnosti jednostrannej zmeny. Ustanovenia platné v tejto veci, najmä § 239/A ods. 1 starého Občianskeho zákonníka a § 6:108 Občianskeho zákonníka, nevyžadujú, aby žalobca uviedol právne dôsledky, ktoré navrhuje vnútroštátnemu súdu spojiť s prípadnou čiastočnou alebo úplnou neplatnosťou dotknutej zmluvy o úvere, ani aby určil svoje nároky vo forme vyčíslenia, ako to vyžadujú sporné podmienky.
- 40 Vzhľadom na to, že podľa vnútroštátneho práva musí spotrebiteľ dodržať osobitné podmienky v prípade sporu, na ktorý sa vzťahuje § 37 zákona DH 2, aby mohol byť prípustný a aby spotrebiteľ mohol získať rozhodnutie vo veci samej, vnútroštátny súd požiadal tohto spotrebiteľa, aby doplnil svoju žalobu v súlade s týmto ustanovením. Naopak, konanie uplatniteľné na prípady uvedené v predchádzajúcom bode spotrebiteľovi takéto požiadavky neukladá.

- 41 V tejto súvislosti však treba zdôrazniť, že na účely zistenia, či tieto dve konania v zmysle judikatúry citovanej v bode 35 tohto rozsudku upravujú podobné situácie, prináleží výlučne vnútroštátnemu súdu, ktorý priamo pozná uplatniteľné vnútroštátne procesné postupy, overiť podobnosť dotknutých žalôb z hľadiska ich predmetu, dôvodu a podstatných náležitostí (pozri v tomto zmysle rozsudok z 12. februára 2015, Baczó a Vizsnyiczai, C-567/13, EU:C:2015:88, bod 44, ako aj citovanú judikatúru).
- 42 Za týchto podmienok, ak je preukázaná podobnosť týchto konaní, treba skúmať, či sú procesné pravidlá, ktorými sa riadia žaloby podané na základe smernice 93/13, o ktoré ide vo veci samej, menej priaznivé než procesné pravidlá vzťahujúce sa na žaloby podané výlučne na základe vnútroštátneho práva.
- 43 Ako to v podstate uviedol generálny advokát v bode 47 svojich návrhov, stanovenie dodatočných procesných požiadaviek spotrebiteľovi, ktorý svoje práva vyvodzuje z práva Únie, samo osebe neznamená, že uvedené procesné ustanovenia sú pre neho menej priaznivé. Treba totiž skúmať situáciu s prihliadnutím na postavenie dotknutých procesných ustanovení v celom konaní, priebeh tohto konania a osobitosti týchto ustanovení na vnútroštátnych súdoch (pozri v tomto zmysle rozsudok z 27. júna 2013, Agroconsulting-04, C-93/12, EU:C:2013:432, bod 38 a citovanú judikatúru).
- 44 V tejto súvislosti zo samotného znenia § 3 ods. 1 a § 4 ods. 1 zákona DH 1 vyplýva, že maďarský zákonodarca má v úmysle kvalifikovať ako nekalé dva druhy podmienok, ktoré obsahuje väčšina zmlúv o úvere vyjadrených v cudzej mene a uzavretých medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom, z ktorých prvá sa týka rozdielu výmenných kurzov a druhá obsahuje možnosť jednostrannej zmeny. Podľa vysvetlení poskytnutých maďarskou vládou zostávajú finančná inštitúcia na účely výpočtu preplatku, ktorý zaplatil spotrebiteľ v súvislosti s nekalou povahou týchto podmienok a ktorý sa uskutoční na základe oficiálneho výmenného kurzu stanoveného Národnou bankou Maďarska pre príslušnú cudziu menu, vyúčtovanie, ktoré môže spotrebiteľ prípadne spochybiť.
- 45 Zo spisu predloženému Súdnu dvoru vyplýva, že vzhľadom na veľký počet zmlúv o úvere vyjadrených v cudzej zmluve uzatváraných spotrebiteľmi v Maďarsku, ktoré obsahujú obe podmienky uvedené v predchádzajúcom bode, mal vnútroštátny zákonodarca v úmysle skrátiť a zjednodušiť konanie pred vnútroštátnymi súdmi, a to najmä prijatím zákona DH 2. V podobných prípadoch, ktoré sa netýkajú práv vyplývajúcich z práva Únie, totiž určenie neplatnosti jednej alebo viacerých nekalých podmienok samo osebe nestačí na konečné vyriešenie sporu, keďže musí byť začaté druhé konanie, pokiaľ si spotrebiteľ praje, aby vnútroštátny súd určil právne dôsledky čiastočnej alebo úplnej neplatnosti predmetnej zmluvy a aby vyčíslil sumy, ktoré boli prípadne vyplatené bez právneho dôvodu.
- 46 Ďalej z § 38 ods. 6 zákona DH 2 vyplýva, že vyčíslenie stanovené finančnou inštitúciou nadobudne právoplatnosť, pokiaľ ho spotrebiteľ nespochybní. Podľa vysvetlení poskytnutých maďarskou vládou na pojednávaní nie je povinnosťou spotrebiteľa, aby vypočítal preplatok, s výnimkou prípadu, keď sa domáha určenia neplatnosti iných údajne nekalých podmienok, než sú obe podmienky, na ktoré sa vzťahuje tento zákon. V takomto prípade musí spotrebiteľ uviesť presnú sumu, o ktorej sa domnieva, že ju zaplatil bez právneho dôvodu v dôsledku uplatnenia týchto iných podmienok.
- 47 Takáto požiadavka, ktorá je podľa maďarskej vlády len konkrétnym prejavom všeobecného pravidla uplatniteľného v občianskoprávných procesných predpisoch, podľa ktorých musí byť návrh presný a vyčíslený, sa nezdá byť menej priaznivá ako pravidlá uplatniteľné na podobné žaloby podané na základe vnútroštátneho práva, čo však prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.
- 48 Za týchto podmienok nemôžu byť procesné požiadavky, o ktoré ide vo veci samej, z hľadiska ich miesta v systéme zavedenom maďarským zákonodarcom s cieľom vyriešiť v primeranej lehote veľký počet sporov súvisiacich so zmluvami o úvere vyjadrenými v cudzej mene, ktoré obsahujú nekalé

podmienky, v zásade považované za menej priaznivé ako procesné požiadavky týkajúce sa podobných žalôb, ktoré sa nevzťahujú na práva vyplývajúce z práva Únie. S výhradou overení, ktoré musí vykonať vnútroštátny súd, preto nemožno takéto požiadavky považovať za nezlučiteľné so zásadou ekvivalencie.

- 49 Pokiaľ ide v druhom rade o zásadu účinnej súdnej ochrany, treba uviesť, že povinnosť členských štátov stanoviť procesné podmienky umožňujúce zabezpečiť dodržanie práv, ktoré jednotlivci vyvodzujú zo smernice 93/13 proti používaniu nekalých podmienok, je súčasťou požiadavky súdnej ochrany zakotvenej aj v článku 47 Charty. Táto ochrana musí platiť tak pri zriadení súdov príslušných na rozhodovanie o žalobách založených na práve Únie, ako aj pokiaľ ide o vymedzenie procesných podmienok upravujúcich také žaloby (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 17. júla 2014, *Sánchez Morcillo a Abril García*, C-169/14, EU:C:2014:2099, bod 35, ako aj citovanú judikatúru).
- 50 Súdny dvor však uznal, že ochrana spotrebiteľa nie je absolútna (rozsudok z 26. januára 2017, *Banco Primus*, C-421/14, EU:C:2017:60, bod 47). Skutočnosť, že konkrétne konanie zahŕňa určité procesné požiadavky, ktoré spotrebiteľ musí dodržiavať, aby mohol uplatniť svoje práva, teda neznamená, že mu bolo odňaté právo na účinnú súdnu ochranu. Hoci smernica 93/13 v sporoch, v ktorých proti sebe stoja predajca alebo dodávateľ a spotrebiteľ, ukladá vnútroštátnemu súdu, ktorý o týchto sporoch rozhoduje, povinnosť konať aktívne a nezávisle od samotných zmluvných strán, dodržiavanie zásady účinnej súdnej ochrany však nemôže v zásade brániť tomu, aby tento súd vyzval spotrebiteľa na predloženie určitých dôkazov na podporu svojich tvrdení (pozri analogicky rozsudok z 1. októbra 2015, *ERSTE Bank Hungary*, C-32/14, EU:C:2015:637, bod 62).
- 51 Aj keď je pravda, že procesné pravidlá, o ktoré ide vo veci samej, vyžadujú od spotrebiteľa dodatočné úsilie, nič to nemení na tom, že tieto pravidlá tým, že majú za cieľ odbremeniť súdny systém, reagujú z dôvodu počtu predmetných sporov na výnimočnú situáciu a sledujú všeobecný záujem riadneho výkonu spravodlivosti. Uvedené pravidlá môžu mať ako také prednosť pred konkrétnymi záujmami (pozri v tomto zmysle rozsudok z 12. februára 2015, *Baczó a Vizsnyiczai*, C-567/13, EU:C:2015:88, bod 51, ako aj citovanú judikatúru), pokiaľ nejdú nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie ich cieľa.
- 52 V prejednávanej veci sa vzhľadom na cieľ spočívajúci v odbremenení súdneho systému nezdá, že by pravidlá – ktoré spotrebiteľovi ukladajú povinnosť predložiť vyčíslený návrh, ktorý zahŕňa aspoň čiastočné vyčíslenie už vypracované dotknutou finančnou inštitúciou a povinnosť uviesť právne dôsledky, ktoré navrhuje vnútroštátnemu súdu uplatniť v prípade neplatnosti predmetnej zmluvy o úvere alebo niektorých podmienok, ktoré sú v nich obsiahnuté – boli tak zložité a obsahovali by tak prísne požiadavky, že by tieto pravidlá neprimerane ovplyvňovali právo spotrebiteľa na účinnú súdnu ochranu, čo však prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.
- 53 Okrem toho, pokiaľ ide o otázku, či nemožnosť spotrebiteľa domáhať sa toho, aby súd nariadil obnovenie situácie, ktorá existovala pred uzavretím predmetnej zmluvy o úvere, keďže § 37 zákona DH 2 stanovuje, že sa určenia neplatnosti zmlúv o úvere, na ktoré sa vzťahuje zákon DH 1, možno domáhať len, ak sa navrhuje, aby bola zmluva vyhlásená za platnú alebo účinnú až do dňa vyhlásenia rozhodnutia vnútroštátnemu súdu, je v rozpore s právom na účinnú súdnu ochranu, prináleží vnútroštátnemu súdu overiť, či sa za takýchto okolností možno v súlade s judikatúrou Súdneho dvora pripomenutou v bode 34 tohto rozsudku domnievať, že určenie nekalej povahy podmienok obsiahnutých v uvedenej zmluve umožní navrátenie právnej a skutkovej situácie, v ktorej by sa spotrebiteľ nachádzal, ak by takéto nekalé podmienky neexistovali, najmä na základe práva vrátenia výhod, ktoré predajca alebo dodávateľ neoprávnene prijal na ujmu spotrebiteľa na základe uvedených nekalých podmienok.
- 54 V tejto súvislosti *ERSTE Bank* a maďarská vláda v odpovedi na otázky Súdneho dvora na pojednávaní uviedli, že spotrebiteľ môže v priebehu osobitného konania stanoveného v § 37 zákona DH 2 požadovať nielen vrátenie súm vyplatených bez právneho dôvodu v dôsledku uplatnenia dvoch konkrétnych podmienok uvedených v § 3 a § 4 zákona DH 1 finančnou inštitúciou, ale aj získať

náhradu škody vzniknutej v dôsledku toho, že voči nemu boli uplatnené iné prípadne nekalé podmienky. V takomto prípade, alebo ak má spotrebiteľ k dispozícii iný účinný procesný postup na vymáhanie súm vyplatených bez právneho dôvodu na základe uvedených iných podmienok, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu, účinnosti ochrany požadovanej smernicou 93/13 neodporujú procesné pravidlá, o ktoré ide vo veci samej.

- 55 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy je potrebné odpovedať na prvú a druhú otázku tak, že článok 7 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že v zásade nebráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje osobitné procesné požiadavky, o ktoré ide vo veci samej, pre žaloby podané spotrebiteľmi, ktorí uzavreli zmluvy o úvere vyjadrené v cudzej mene obsahujúce podmienku týkajúcu sa rozdielu výmenných kurzov a/alebo podmienku týkajúcu sa možnosti jednostrannej zmeny za predpokladu, že určenie nekalej povahy podmienok obsiahnutých v takejto zmluve umožní navrátenie právnej a skutkovej situácie, v ktorej by sa spotrebiteľ nachádzal, ak by takéto nekalé podmienky neexistovali.

O tretej prejudiciálnej otázke

- 56 Svojou treťou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má smernica 93/13 vykladať v tom zmysle, že sa uplatňuje aj na situácie, ktoré nemajú cezhraničný charakter.
- 57 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry sa ustanovenia Zmluvy o FEÚ o slobodách pohybu neuplatňujú na situácie, ktoré sa vo všetkých ohľadoch obmedzujú len na jeden členský štát (pozri v tomto zmysle rozsudok z 15. novembra 2016, Ullens de Schooten, C-268/15, EU:C:2016:874, bod 47 a citovanú judikatúru).
- 58 Ako však uviedol generálny advokát v bode 70 svojich návrhov, prejednávajúca vec sa netýka ustanovení Zmluvy o týchto slobodách pohybu, ale právnych predpisov Únie, ktoré v členských štátoch harmonizujú konkrétnu oblasť práva. Pravidlá obsiahnuté v uvedenej právnej úprave sa preto použijú bez ohľadu na čisto vnútroštátnu povahu situácie, o ktorú ide vo veci samej.
- 59 Z uvedeného vyplýva, že smernica 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že sa uplatňuje aj na situácie, ktoré nemajú cezhraničný prvok.

O trovách

- 60 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdnym dvor (druhá komora) rozhodol takto:

- Článok 7 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa má vykladať v tom zmysle, že v zásade nebráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje osobitné procesné požiadavky, o ktoré ide vo veci samej, pre žaloby podané spotrebiteľmi, ktorí uzavreli zmluvy o úvere vyjadrené v cudzej mene obsahujúce podmienku upravujúcu rozdiel medzi výmenným kurzom, ktorý sa uplatní pri poskytnutí úveru, a výmenným kurzom, ktorý sa uplatní pri jeho splatení a/alebo podmienku, ktorá stanovuje možnosť jednostranne zmeniť zmluvu, ktorá poskytovateľovi úveru umožňuje zvýšiť úroky, poplatky a náklady za predpokladu, že určenie nekalej povahy podmienok obsiahnutých v takejto zmluve umožní navrátenie právnej a skutkovej situácie, v ktorej by sa spotrebiteľ nachádzal, ak by takéto nekalé podmienky neexistovali.**

2. Smernica 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že sa uplatňuje aj na situácie, ktoré nemajú cezhraničný prvok.

Podpisy